

Recenze / Reviews

Karel Řeháček, Plzeňská radnice mezi válkami. Kdo byl kdo ve vedení města v letech 1918–1939, Plzeň 2021, 188 s.

Naděžda Morávková

Počátkem roku 2021 vydalo statutární město Plzeň v nově založené edici Studie a prameny k dějinám města Plzně pilotní monografii plzeňského historika, archiváře a pedagoga Karla Řeháčka, který se dlouhodobě zabývá mj. i dějinami města v meziválečném období. Tentokrát se ve čtyřech hlavních oddílech publikace zaměřil na plzeňské politické a úřednické elity, které v letech 1918–1939 ovládaly plzeňskou radnici.

Po úvodu, v němž Řeháček přiblížil dosavadní zpracování tematiky a přestavil využitelné prameny a použité metody práce, se v oddílu Volená samospráva zabývá politickou reprezentací města a způsobem jejího výběru před rokem 1918, akcentuje zlomové období roku 1918 a roli národního výboru v něm a první skutečně demokratické obecní volby v červnu 1919. Poté následuje analýza vývoje meziválečných politických dějin města, v níž je prostor dán rovněž stranickým rozmiškám a útokům i některým negativním stránkám života komunálních politiků. Samostatnou kapitolu oddílu tvoří zapojení žen do obecní politiky, nejen do obecního zastupitelstva, ale i do městské rady, a rovněž zdokumentování neformální role žen, zejména manželek vlivných osobností města. Poslední kapitola tohoto oddílu s názvem Soumrak demokratické obecní samosprávy se věnuje situaci na samém konci třicátých let, kdy dochází k postupnému omezování demokratických principů v Československu. V Plzni se tato atmosféra projevuje rezignací dlouholetého starosty města Lud'ka Píka, rozpuštěním obecního zastupitelstva a jmenováním vládního komisaře, zajímavé jsou i zmínky o aktivitách plzeňské organizace Vlajky a popis protižidovských nálad, které vyústily až k realizaci bombového útoku na židovském hřbitově počátkem března 1939.

Druhý hlavní oddíl práce tvoří analýza odborné správy města, která byla svébytná a na politické reprezentaci poměrně nezávislá. Řeháček se věnuje sna-

ze vedení městského úřadu i politické reprezentace města o nalezení optimální organizace úřadování tak, aby bylo efektivní a nadměrně nezatěžovalo městský rozpočet. Dále se tento oddíl zaměřuje na specifické postavení městských úředníků a zřízenců, na jejich práva, povinnosti i hmotné a jiné sociální zabezpečení. V poslední kapitole se autor věnuje nejdůležitějším městským ústavům a podnikům, především vodárně, plynárně, ale také městskému pohřebnímu ústavu a nově zřízenému krematoriu.

Poslední dva oddíly posuzované práce tvoří medailonky 110 vybraných politických reprezentantů města a městského úřadu. Úkol vybrat reprezentativní vzorek není nikdy úplně snadný, Řeháček se ale v oddílu věnované politikům zaměřil především na dlouholeté členy obecního zastupitelstva a městské rady, v mnoha případech rovněž s přesahem do celostátní politiky, v případě městských úředníků preferoval většinou vedoucí městské úředníky či významné řadové úředníky s nějakým přesahem, kupř. do oblasti umění či vědy.

Podle seznamu použitých pramenů i údajů v poznámkovém aparátu je zřejmé, že autor využil nemalého množství různorodých, zejména archivních pramenů, a díky tomu mohl volit i různé metody výzkumu. V případě medailonků využil nejen očekávanou biografickou metodu, ale pokusil se do výzkumu mezilidských vztahů zahrnout i některé nástroje metody prospografické.

Řeháčkova práce naplňuje na jedné straně po obsahové i formální stránce kritéria odbornosti, na straně druhé bude díky shromážděným informacím a čtivému stylu přínosná i pro plzeňskou laickou veřejnost. Z jejího pohledu bude jistě pozitivní i velké množství fotografií, které celou práci vhodně oživují.